

บทที่ 8

ความหมายและการจัดจำพวกคำเรียกข้าวภาษาม้ง

เนื้อหาของบทนี้ เริ่มต้นจากการระบุคำเรียกข้าวบอกหมวดและคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจง ตามด้วยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายซึ่งแบ่งเป็นการวิเคราะห์คำเรียกข้าวบอกหมวดและการวิเคราะห์คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจง แสดงด้วยมิติแห่งความแตกต่างพร้อมอรรถลักษณะ บรรยายคำศัพท์ด้วยแผนภูมิโครงสร้างต้นไม้และการแจกแจงองค์ประกอบ หลังจากนั้นจึงนำเสนอเป็นตารางแสดงการจัดจำพวกของคำเรียกข้าวทั้งหมด พร้อมประกอบคำอธิบาย แล้วสรุปผลในท้ายสุด

8.1 คำเรียกข้าวบอกหมวด และคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงภาษาม้ง

ในภาษาม้ง คำเรียกข้าวบอกหมวดที่ทรงคุณสมบัติครบทั้งห้าประการตามหลักเกณฑ์การระบุคำเรียกข้าวบอกหมวดในหัวข้อที่ 3.4.2 มีทั้งหมด 3 คำ ดังนี้

- 1) nplej /mbleʎ/ <ข้าวที่เป็นพืช>
- 2) ntxab /ntsaʎ/ <ข้าวที่เป็นเมล็ดพืช เอาเปลือกแข็งออกแล้ว>
- 3) mov /moʎ/ <ข้าวที่เป็นอาหาร ปรุงสุก>

เมื่อพิจารณาคำด้วยเกณฑ์แรกเรื่องการเป็นคำเดี่ยว พบว่าภาษาม้งมีคำเรียกข้าวที่เป็นคำเดี่ยวจำนวน 3 คำ คือ nplej, ntxab, mov และเมื่อพิจารณาคำด้วยเกณฑ์ที่สองเรื่องความหมายครอบคลุม พบว่าทั้งสามคำมีระดับความสัมพันธ์ทางความหมายอยู่ในระดับเดียวกัน ไม่ได้อยู่ภายใต้คำเรียกข้าวอื่น เนื่องจากเมื่อสอบถามความหมายของคำนี้จากผู้บอกภาษาทั้งสามคนต่างได้ข้อมูลตรงกันว่าทั้งสามคำไม่ใช่สิ่งเดียวกัน นอกจากนั้นตามเกณฑ์ที่สามเรื่องการปรากฏสม่ำเสมอในภาษา พบว่าผู้บอกภาษาทุกคนต่างให้ข้อมูลคำศัพท์ nplej, ntxab, mov ตรงกัน เป็นคำที่ผู้บอกภาษาทุกคนใช้และรู้จัก ส่วนเกณฑ์ที่สี่เรื่องความโดดเด่นในการใช้ พบว่าเวลาที่ผู้บอกภาษาพูดถึงวิธีการเพาะปลูกข้าว แปรรูปข้าว และปรุงข้าวให้สุก ผู้บอกภาษาแต่ละคนต่างใช้คำศัพท์ทั้งสามคำอ้างอิงถึงข้าวบ่อยครั้งมากกว่าคำอื่นๆที่เป็นคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจง ดังตัวอย่างกรณีของคำว่า nplej /mbleʎ/ <ข้าวที่เป็นพืช> เมื่อผู้บอกภาษาพูดถึงวิธีต่างๆ อย่าง ปลูกข้าว (cog nplej /coʎ mbleʎ/) เก็บข้าว (hlais nplej /ʎaiʎ mbleʎ/) นวดข้าว (mos nplej /moʎ mbleʎ/) ผู้บอกภาษาต่างใช้คำว่า nplej เพียงคำเดียว โดยไม่จำเป็นต้องชี้เฉพาะลงไปว่าหมายถึง yub nplej /juʎ mbleʎ/ <ข้าวที่เป็นต้นพืชอ่อนยังไม่โตเต็มที่>, ntoo nplej /ndõʎ mbleʎ/ <ข้าวที่เป็นต้นพืชโตเต็มที่>, หรือ nplej noob /mbleʎ nõʎ/ <ข้าวที่เป็นเมล็ดพืช ยังไม่เอาเปลือกแข็งออก เป็นเมล็ด> คำว่า nplej จึงมีความเป็นไปได้มากกว่า จัดเป็นคำเรียกข้าวบอกหมวด ในขณะที่ yub nplej, ntoo nplej, nplej noob มีลักษณะการใช้ที่เฉพาะเจาะจงเมื่อ

ต้องการชี้เฉพาะ จึงจัดเป็นคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจง เป็นต้น เกณฑ์สุดท้ายเรื่องการเป็นตัวแทนที่ดี พบว่าคำเรียกข้าวบอกรวมวัดทั้งสามคำสามารถใช้หมายถึงข้าวในรูปลักษณะหลักได้เป็นอย่างดี และยังเป็นตัวแทนของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่แสดงรูปลักษณะย่อยได้ด้วย ดังตัวอย่างกรณีของคำว่า mov /mɔʔ/ <ข้าวที่เป็นอาหาร ปรุงสุก> สามารถจะหมายความถึง mov ในรูปลักษณะย่อยอื่นๆ ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะปลีกย่อยได้ เช่น คำว่า mov สามารถหมายความถึง mov txua /mɔʔ tsuə/ <ข้าวหุงสุก ไม่เหนียว> หรือ mov nplaum /mɔʔ mblau/ <ข้าวหนึ่งสุก เหนียว> ได้ เป็นต้น

จากหลักเกณฑ์การระบุคำเรียกข้าวบอกรวมวัดทั้งห้าประการตามที่กล่าวข้างต้น ทำให้จัดคำว่า nplej, ntxab, mov รวมทั้งสิ้น 3 คำ เป็นคำเรียกข้าวบอกรวมวัดในภาษาม้ง ซึ่งทั้งหมดเป็นคำที่จัดระดับความสัมพันธ์ทางความหมายแล้วอยู่ในระดับเดียวกัน

8.2 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวภาษาม้ง

จากรายการคำเรียกข้าวภาษาม้ง พบจำนวนคำเรียกข้าวทั้งสิ้น 17 คำ แบ่งเป็นคำเรียกข้าวบอกรวมวัด 3 คำ และคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงอีก 14 คำ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย และจัดจำพวกแบบชาวบ้านได้ ดังที่จะนำเสนอเป็นหัวข้อต่อไปนี้

8.2.1 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวบอกรวมวัดภาษาม้ง

ในรายการคำเรียกข้าวภาษาม้ง มีคำเรียกข้าวบอกรวมวัด 3 คำ ได้แก่ nplej, ntxab, mov เมื่อพิจารณาความหมายของคำเรียกข้าวบอกรวมวัดทั้ง 3 คำแล้ว พบว่าคำเรียกข้าวบอกรวมวัดในภาษาม้งมีความหมายแตกต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 2 มิติ ได้แก่ ความเป็นพืช และความเป็นอาหาร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความเป็นพืช

ความเป็นพืชเป็นมิติแห่งความแตกต่างทางความหมายที่ได้จากการบรรยายความหมายโดยผู้บอกภาษา และได้จากการอ้างอิงจากข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ของข้าว กล่าวคือ เมื่อสอบถามผู้บอกภาษาว่า <nplej คืออะไร> ผู้ตอบภาษาตอบว่า <nplej คือพืช> ทว่าเมื่อถามว่า <ntxab, mov เป็นพืชใช่หรือไม่> กลับได้คำตอบว่า “ไม่ใช่” เพราะฉะนั้นความเป็นพืชจึงเป็นมิติแห่งความแตกต่างประการแรกที่ทำให้คำเรียกข้าวบอกรวมวัดในภาษาม้งมีความหมายต่างกัน โดยใช้อรรถลักษณะอย่างย่อคือ [+ พืช] และ [- พืช] เพื่อระบุว่าคำเรียกข้าวนั้นมีความเป็นพืชหรือไม่

[+ พืช] หมายถึง มีความเป็นพืช ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีอรรถลักษณะนี้ ได้แก่ nplej

[- พืช] หมายถึง ไม่มีความเป็นพืช ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีอรรถลักษณะนี้ ได้แก่ ntxab, mov

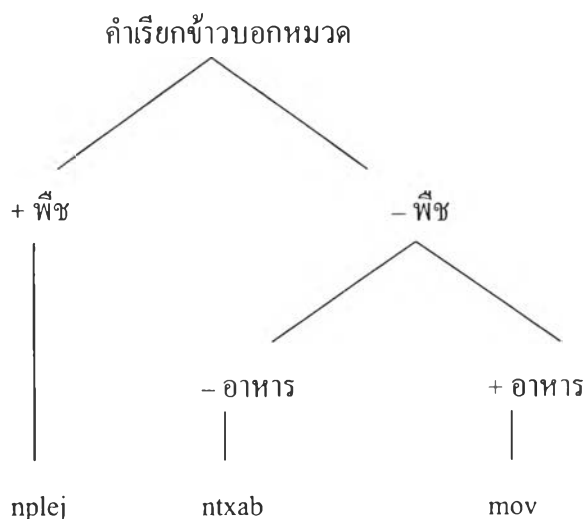
2) ความเป็นอาหาร

การปรุงสุกเป็นอาหารเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้มาจากการบรรยายความหมายของ คำศัพท์โดยผู้บอกภาษา กล่าวคือ เมื่อสอบถามผู้บอกภาษาว่า <mov แตกต่างจาก nplej, ntxab อย่างไร> ผู้ตอบภาษาก็ตอบว่า <mov เป็นของกิน> ส่วน <nplej, ntxab กินไม่ได้ เพราะไม่ใช่ของกิน> เพราะฉะนั้นการปรุงสุกเป็นอาหารจึงเป็นมิติแห่งความแตกต่างประการแรกที่ทำให้คำเรียก ข้าวบอกหมวดมีความหมายต่างกัน โดยใช้วรรณลักษณะอย่างย่อ คือ [+อาหาร] และ [-อาหาร] เพื่อ ระบุว่าคำเรียกข้าวนั้นมีความเป็นอาหารหรือไม่

[+อาหาร] หมายถึง มีความเป็นอาหาร ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีวรรณลักษณะนี้ ได้แก่ mov

[-อาหาร] หมายถึง ไม่มีความเป็นอาหาร ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีวรรณลักษณะนี้ ได้แก่ nplej, ntxab

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายและมิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกข้าว บอกหมวดในภาษาม้ง สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิโครงสร้างต้นไม้ได้ดังนี้

ภาพที่ 8.1 โครงสร้างต้นไม้แสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวบอกหมวดใน ภาษาม้ง

จากแผนภูมิในภาพที่ 8.1 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าระบบวรรณลักษณะของคำเรียกข้าวบอกหมวด ในภาษาม้งมีความแตกต่างทางความหมาย โดยประการแรกแบ่งคำเรียกข้าวบอกหมวดออกเป็นคำ เรียกข้าวที่เป็นพืช (อัน ได้แก่ คำว่า nplej) และคำเรียกข้าวที่ไม่ได้เป็นพืช (อัน ได้แก่ คำว่า ntxab, mov) หลังจากนั้นจึงแบ่งเป็นคำเรียกข้าวที่ไม่ได้เป็นพืชออกเป็นปรุงสุกเป็นอาหารแล้ว (อัน ได้แก่ คำว่า mov) และยังไม่ได้ปรุงสุก ไม่ใช่อาหาร (อัน ได้แก่ คำว่า nplej, ntxab)

นอกจากการแสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวบอกลมวดในภาษาม้งด้วย แผนภูมิโครงสร้างต้นไม้ดังที่นำเสนอข้างต้นแล้ว ก็ยังสามารถบรรยายความหมายของคำเรียกข้าว ทั้งสามคำด้วยการแจกแจงองค์ประกอบโดยใช้รรถลักษณ์ดังต่อไปนี้

$\begin{array}{c} \text{nplej} \\ \left[\begin{array}{c} + \text{ พืช} \\ - \text{ อาหาร} \end{array} \right] \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{ntxab} \\ \left[\begin{array}{c} - \text{ พืช} \\ - \text{ อาหาร} \end{array} \right] \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{mov} \\ \left[\begin{array}{c} - \text{ พืช} \\ + \text{ อาหาร} \end{array} \right] \end{array}$
---	---	---

เมื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวบอกลมวดในภาษาม้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะได้วิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าว เฉพาะเจาะจงที่มีระดับความสัมพันธ์ทางความหมายอยู่ภายใต้คำเรียกข้าวบอกลมวดแต่ละคำ ซึ่งในการนำเสนอจะแสดงผลการวิเคราะห์ของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงเป็นกลุ่มๆตามคำเรียกข้าวบอกลมวดที่อยู่เหนือกว่า โดยเรียงลำดับดังนี้ คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab และคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov ต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำเรียกข้าวบอกลมวดแต่ละคำ

8.2.2 องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงภาษาม้ง

ในรายการคำเรียกข้าวภาษาม้ง มีคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจง 14 คำ ซึ่งคำเรียกข้าวทั้งหลายเหล่านี้สามารถจัดอยู่ภายใต้คำว่า nplej, ntxab, mov ซึ่งเป็นคำเรียกข้าวบอกลมวดคำใดคำหนึ่งได้ คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงใดๆที่อยู่ภายใต้คำเรียกข้าวบอกลมวดคำหนึ่งย่อมมีองค์ประกอบทางความหมายร่วมกับคำเรียกข้าวบอกลมวดคำนั้น เช่น คำว่า ntxab lawb จัดอยู่ภายใต้คำว่า ntxab จึงย่อมมีองค์ประกอบ [- พืช] และ [- อาหาร] เช่นเดียวกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงจะแสดงเป็นหัวข้อตามชุดต่างๆของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่ขึ้นอยู่กับคำเรียกข้าวบอกลมวดซึ่งเป็นคำรวมหมู่ ดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

8.2.2.1 คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej

จากรายการคำเรียกข้าวภาษาม้ง พบว่าคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej มีทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ yub nplej, ntoo nplej, nplej noob, nplej ncab, nplej teg, nplej ntxhib เนื่องจากเมื่อสอบถามผู้บอกภาษาแล้วต่างให้ข้อมูลว่าคำทั้ง 6 เป็นประเภทหนึ่งของ nplej

เมื่อพิจารณาความหมายของคำเรียกขานเฉพาะเจาะจงทั้ง 6 คำที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej พบว่าคำเรียกขานเฉพาะเจาะจงเหล่านี้มีความแตกต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 4 มิติ คือ ความ เป็นเมล็ด การโตเต็มที่ การติดอยู่กับรวง การเอาไปใช้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความเป็นเมล็ด

ความเป็นเมล็ดเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการอ้างอิงข้อเท็จจริงทาง วิทยาศาสตร์และจากการบรรยายความหมายของคำเรียกขานโดยผู้บอกภาษาม้งแบ่งคำเรียกขานบอก หมวดคำว่า nplej ออกเป็น nplej ที่เป็นต้นพีช และ nplej ที่เป็นเมล็ดพีช เพราะฉะนั้นความเป็นต้น พีชหรือเมล็ดพีชจึงเป็นมิติแห่งความแตกต่างประการแรกที่ทำให้คำเรียกขานเฉพาะเจาะจงที่อยู่ ภายใต้อักษร nplej มีความหมายต่างกัน โดยใช้วรรณลักษณะอย่างย่อว่า [+ เมล็ด] และ [- เมล็ด] เพื่อ ระบุว่าคำเรียกขานนั้นมีความเป็นต้นพีชหรือเมล็ดพีช

[+ เมล็ด] หมายถึง เป็นเมล็ดพีช ซึ่งคำเรียกขานที่มีการใช้วรรณลักษณะนี้ได้แก่ nplej noob, nplej ncab, nplej teg, nplej ntxhib

[- เมล็ด] หมายถึง เป็นต้นพีช ซึ่งคำเรียกขานที่มีการใช้วรรณลักษณะนี้ได้แก่ yub nplej, ntoo nplej

2) การโตเต็มที่

การโตเต็มที่แล้วหรือยังไม่โตเต็มเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการอ้างอิง ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์และจากการบรรยายความหมายของคำเรียกขานโดยผู้บอกภาษาม้งแบ่ง คำเรียกขานบอกหมวดคำว่า ออกเป็น nplej ที่เป็นต้นพีชยังไม่โตเต็มที่ (yub nplej) และ nplej ที่เป็นต้นพีชโตเต็มที่แล้ว (ntoo nplej) เพราะฉะนั้นการ โตเต็มที่แล้วหรือยังไม่โตเต็มที่จึงเป็นมิติแห่ง ความแตกต่างประการต่อมาที่ทำให้คำเรียกขานเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej มีความหมาย ต่างกัน โดยใช้วรรณลักษณะอย่างย่อว่า [+ โตแล้ว] และ [- โตแล้ว] เพื่อระบุว่าคำเรียกขานนั้นมีการ โตเต็มที่แล้วหรือยังไม่โตเต็มที่

[+ โตแล้ว] หมายถึง มีการโตเต็มที่ ซึ่งคำเรียกขานที่มีการใช้วรรณลักษณะนี้ได้แก่ ntoo nplej

[- โตแล้ว] หมายถึง ไม่มีการโตเต็มที่ คือยังไม่โตเต็มที่ ซึ่งคำเรียกขานที่มีการใช้ วรรณลักษณะนี้ได้แก่ yub nplej

3) การติดอยู่กับรวง

การติดอยู่กับรวงเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการบรรยายความหมายของคำ เรียกขานโดยผู้บอกภาษาม้งแบ่งคำเรียกขานบอกหมวดคำว่า nplej ที่เป็นเมล็ดตามลักษณะการ รวมกลุ่มของเมล็ด โดยมีคำเรียก nplej ที่เมล็ดยังรวมกันที่ต้นหรือติดอยู่กับรวง และคำเรียก nplej ที่ ไม่ได้ติดอยู่กับรวง กล่าวคือ nplej ผ่านการนวดเพื่อทำให้เมล็ดหลุดจากรวงแล้ว กับ nplej ที่ยัง

ไม่ได้ขนาดและเมล็ดยังติดอยู่กับรวง จะใช้คำศัพท์คนละคำกัน เพราะฉะนั้นการติดอยู่กับรวงจึงเป็น
 มิติแห่งความแตกต่างประการต่อมาที่ทำให้คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej มี
 ความหมายต่างกัน โดยใช้วรรณลักษณะอย่างย่อว่า [+ ติดรวง] และ [- ติดรวง] เพื่อระบุว่าคำเรียก
 ข้าวนั้นมีการติดอยู่กับรวงหรือไม่

[+ ติดรวง] หมายถึง เป็นเมล็ดที่ติดอยู่กับรวง ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการใช้วรรณ
 ลักษณะนี้ ได้แก่ nplej teg

[- ติดรวง] หมายถึง เป็นเมล็ดที่ไม่ติดอยู่กับรวง ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการใช้วรรณ
 ลักษณะนี้ ได้แก่ nplej ncab, nplej ntxhib

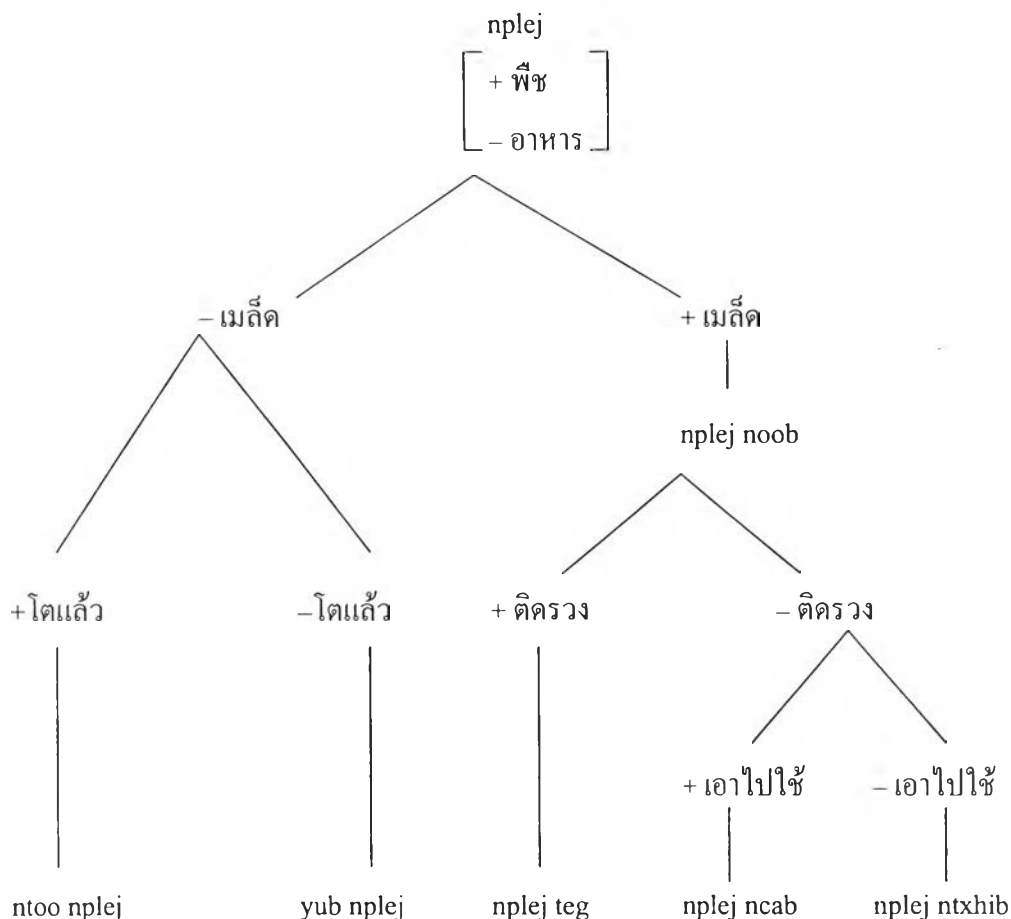
4) การเอาไปใช้

การเอาไปใช้เป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการบรรยายความหมายของคำเรียก
 ข้าวโดยผู้บอกภาษามั้งแบ่งคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่เมล็ดไม่ติดอยู่กับรวง เป็นสองคำตามการเอา
 ไปใช้ประโยชน์ โดยมีคำเรียก nplej ที่เป็นเมล็ดข้าวที่พร้อมจะเอาไปใช้ประโยชน์ต่างๆ และคำ
 เรียก nplej ที่เมล็ดข้าวที่เก็บเอาไว้ ยังไม่นำไปใช้ เพราะฉะนั้นการเอาไปใช้จึงเป็นมิติแห่งความ
 แตกต่างอีกประการที่ทำให้คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej มีความหมายต่างกัน
 โดยใช้วรรณลักษณะอย่างย่อว่า [+ เอาไปใช้] [- เอาไปใช้] เพื่อระบุว่าคำเรียกการเอาไปใช้หรือไม่

[+ เอาไปใช้] หมายถึง เมล็ดข้าวที่พร้อมจะเอาไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ซึ่งคำเรียก
 ข้าวที่มีการใช้วรรณลักษณะนี้ ได้แก่ nplej ncab

[- เอาไปใช้] หมายถึง เมล็ดข้าวที่เก็บเอาไว้ ยังไม่นำไปใช้ ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการ
 ใช้วรรณลักษณะนี้ ได้แก่ nplej ntxhib

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและมิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำ
 เรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej ในภาษามั้ง สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิโครงสร้าง
 ต้นไม้ได้ดังนี้

ภาพที่ 8.2 โครงสร้างต้นไม้แสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej

นอกจากการแสดงด้วยแผนภูมิในภาพที่ 8.2 ข้างต้นแล้ว ก็ยังสามารถพรรณนาความหมายของคำเรียกข้าวทั้ง 6 คำด้วยการแจกแจงองค์ประกอบโดยใช้อรรถลักษณะ ซึ่งคำศัพท์ทั้งหมดมีองค์ประกอบของ [+ พืช] และ [- อาหาร] เช่นเดียวกับคำว่า nplej ในการพรรณนาความหมายจึงไม่จำเป็นต้องแสดงองค์ประกอบทั้งสองแต่รับทราบว่ามีอยู่ ตามที่แสดงไว้ดังนี้

ntoo nplej	yub nplej	nplej noob	nplej teg	nplej ncab	nplej ntshib
$\begin{bmatrix} - \text{เมล็ด} \\ + \text{โตแล้ว} \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} - \text{เมล็ด} \\ - \text{โตแล้ว} \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} + \text{เมล็ด} \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} + \text{เมล็ด} \\ + \text{ดิตรง} \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} + \text{เมล็ด} \\ - \text{ดิตรง} \\ + \text{เอาไปใช้} \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} + \text{เมล็ด} \\ - \text{ดิตรง} \\ - \text{เอาไปใช้} \end{bmatrix}$

จากการแจกแจงองค์ประกอบทางความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำเรียกข้าว เฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej ในภาษาม้งมีองค์ประกอบทางความหมายและใช้รรดลักษณะ มากน้อยต่างกัน

8.2.2.2 คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab

จากรายการคำเรียกข้าวภาษาม้ง พบว่าคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab มีทั้งสิ้น 3 คำ ได้แก่ ntxab mog, ntxab lawb, ntxab lag เนื่องจากเมื่อสอบถามผู้บอกภาษา แล้วต่างให้ข้อมูลว่าคำทั้ง 3 เป็นประเภทหนึ่งของ ntxab

เมื่อพินิจความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงทั้ง 3 คำที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab พบว่าคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงเหล่านี้มีความแตกต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 2 มิติ คือ การมี เศษเปลือกปะปน การขัดขาว ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) การมีเศษเปลือกปะปน

การมีเศษเปลือกปะปนเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการบรรยายความหมาย ของคำเรียกข้าวโดยผู้บอกภาษา กล่าวคือ หลังจากที่ nplej noob <เมล็ดข้าวเปลือก> ผ่าน กระบวนการนำเปลือกแข็งออกแล้ว จะได้ ntxab <ข้าวสาร> และ xua <เศษเปลือกข้าว> ซึ่งถ้าทั้งสองอย่างนี้อยู่รวมกันคือ ntxab <ข้าวสาร> ที่มี xua <เศษเปลือกข้าว> ปะปน จะเรียกด้วยคำเรียก ข้าวคำหนึ่ง ในขณะที่ถ้ามีเพียง ntxab อย่างเดียวจะเรียกด้วยคำเรียกข้าวอีกคำหนึ่ง เพราะฉะนั้นการ มีเศษเปลือกปะปน จึงเป็นมิติแห่งความแตกต่างอีกประการหนึ่งที่ทำให้คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่ อยู่ภายใต้คำว่า ntxab มีความหมายต่างกัน โดยใช้รรดลักษณะอย่างย่อว่า [+ เศษเปลือก] และ [- เศษเปลือก] เพื่อระบุว่าคำเรียกข้าวนั้นมีเศษเปลือกปะปนหรือไม่

[+ เศษเปลือก] หมายถึง มีเศษเปลือกปะปน ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการใช้รรดลักษณะ นี้ ได้แก่ ntxab mog

[- เศษเปลือก] หมายถึง ไม่มีเศษเปลือกปะปน ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการใช้รรด ลักษณะนี้ ได้แก่ ntxab lawb, ntxab lag

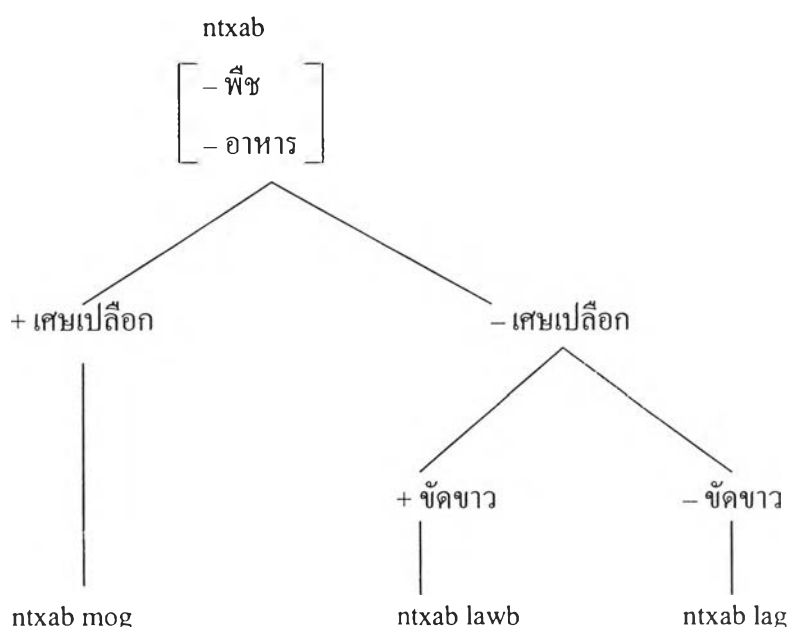
2) การขัดขาว

การขัดขาวเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการบรรยายความหมายของคำเรียก ข้าวโดยผู้บอกภาษา เนื่องจากผู้บอกภาษาระบุ ntxab ที่มีสีขาวด้วยคำศัพท์คำหนึ่ง แต่ระบุ ntxab ที่มีสีน้ำตาลหรือสีแดงด้วยคำศัพท์อีกคำหนึ่ง และเมื่อสอบถามว่าทั้งสองคำนี้แตกต่างกันอย่างไร ผู้ บอกภาษาให้ข้อมูลว่ามีสีแตกต่างกันเนื่องจากการขัดข้าว เพราะฉะนั้นการขัดขาวจึงเป็นมิติแห่ง ความแตกต่างอีกประการหนึ่งที่ทำให้คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab มีความหมาย ต่างกัน โดยใช้รรดลักษณะอย่างย่อว่า [+ ขัดขาว] และ [- ขัดขาว] เพื่อระบุว่าคำเรียกข้าวมีการ ขัดขาวหรือไม่

[+ ชัดขาว] หมายถึง มีการชัดเจน ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการใช้บรรดลักษณะนี้ ได้แก่ ntxab lawb

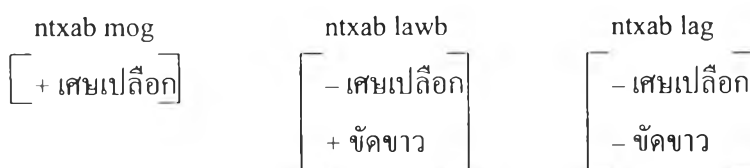
[- ชัดขาว] หมายถึง ไม่มีการชัดเจน ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการใช้บรรดลักษณะนี้ ได้แก่ ntxab lag

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและมิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab ในภาษาม้ง สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิโครงสร้างต้นไม้ได้ดังนี้

ภาพที่ 8.3 โครงสร้างต้นไม้แสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab

นอกจากการแสดงด้วยแผนภูมิต้นไม้แล้ว ก็ยังสามารถพรรณนาความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงทั้ง 3 คำด้วยการแจกแจงองค์ประกอบโดยใช้บรรดลักษณะ ซึ่งคำศัพท์ทั้งสามมีองค์ประกอบของ [- พืช] และ [- อาหาร] เช่นเดียวกับคำว่า ntxab ในการพรรณนาความหมายจึงไม่จำเป็นต้องแสดงองค์ประกอบทั้งสองแต่รับทราบว่ามีอยู่ ตามที่แสดงไว้ดังนี้

8.2.2.3 คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov

จากรายการคำเรียกข้าวภาษาม้ง พบว่าคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov มีทั้งสิ้น 5 คำ ได้แก่ mov txua, mov kua, kua ntxhais, kua lis, mov nplaum เนื่องจากเมื่อสอบถามผู้บอกภาษาแล้วต่างให้ข้อมูลว่าคำทั้งห้าเป็นประเภทหนึ่งของ mov

เมื่อพินิจความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงทั้ง 5 คำที่อยู่ภายใต้คำว่า mov พบว่าคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงเหล่านี้มีความแตกต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง มิติ คือ ความเหนียว การปรุงสุกโดยใช้น้ำมาก การมีเมล็ดข้าวมาก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความเหนียว

ความเหนียวหรือการปรุงสุกแล้วเหนียวเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการแบ่งแยกคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงโดยผู้บอกภาษา ซึ่งมองเห็นว่าข้าวที่ปรุงสุกแล้วมีทั้งที่มีความเหนียวและไม่มีความเหนียว จึงแบ่งข้าวออกเป็นข้าวสุกที่เหนียวติดกันและข้าวสุกที่ไม่เหนียว เพราะฉะนั้นการปรุงสุกแล้วเหนียวจึงเป็นมิติแห่งความแตกต่างประการหนึ่งที่ทำให้คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov มีความหมายต่างกัน โดยใช้บรรดลัทธิแบบทวิลักษณ์อย่างย่อว่า [+ เหนียว] และ [- เหนียว] เพื่อระบุว่าคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงนั้นมีการปรุงสุกแล้วเหนียวหรือไม่

[+ เหนียว] หมายถึง เมื่อปรุงสุกแล้วเหนียว ซึ่งคำเรียกข้าวบอกหมวดที่ใช้บรรดลัทธินี้ได้แก่ mov txua, mov kua, kua ntxhais, kua lis

[- เหนียว] หมายถึง เมื่อปรุงสุกแล้วไม่เหนียว ซึ่งคำเรียกข้าวบอกหมวดที่ใช้บรรดลัทธินี้ได้แก่ mov nplaum

2) การปรุงสุกโดยใช้น้ำมาก

การปรุงสุกโดยใช้น้ำมากเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากการบรรยายความหมายโดยผู้บอกภาษา ดังที่ผู้บอกภาษาได้บรรยายไว้ว่า mov txua และ mov kua มีความแตกต่างกันคือ mov kua มีน้ำมาก แต่ mov txua ไม่มีน้ำมาก เพราะฉะนั้นการมีน้ำมากจึงเป็นมิติแห่งความต่างประการหนึ่งที่ทำให้คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov มีความหมายแตกต่างกัน โดยใช้บรรดลัทธิแบบทวิลักษณ์อย่างย่อว่า [+ น้ำมาก] และ [- น้ำมาก] เพื่อระบุว่าคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงนั้นมีการปรุงสุกโดยใช้น้ำมากหรือไม่

[+ น้ำมาก] หมายถึง มีการปรุงสุกโดยใช้น้ำมาก ซึ่งคำเรียกข้าวบอกหมวดที่ใช้บรรดลัทธินี้บรรยายความหมายได้แก่ mov kua, kua lis, kua ntxhais

[- น้ำมาก] หมายถึง ไม่มีการปรุงสุกโดยใช้น้ำมาก ซึ่งคำเรียกข้าวบอกหมวดที่ใช้บรรดลัทธินี้บรรยายความหมายได้แก่ mov txua, mov nplaum

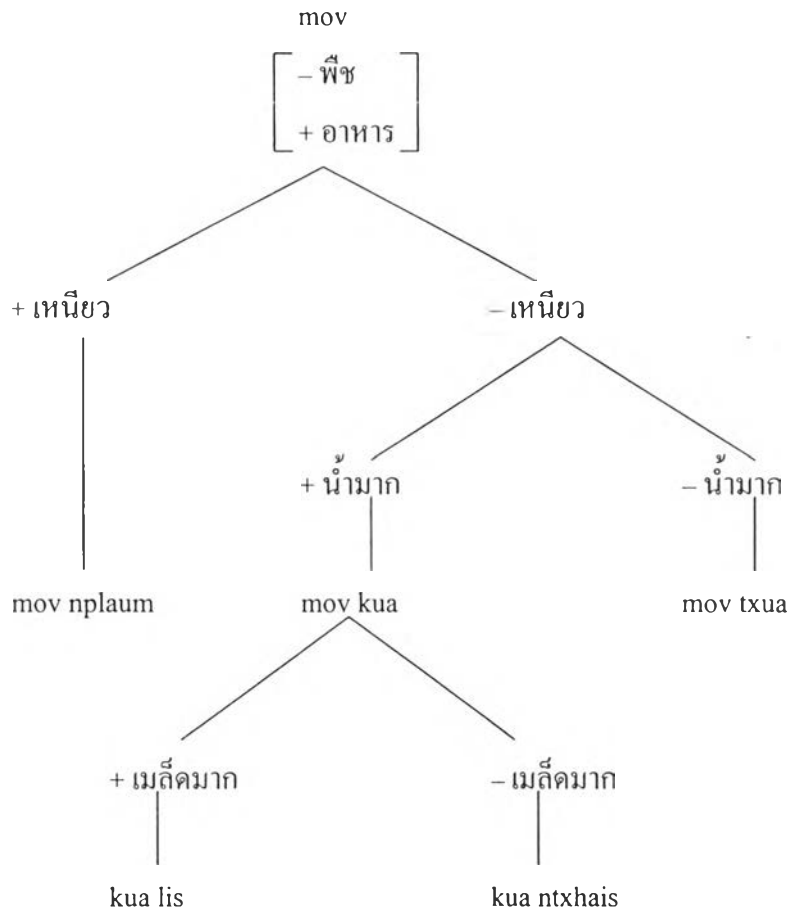
3) การมีเมล็ดข้าวมาก

การมีเมล็ดข้าวมากเป็นมิติแห่งความแตกต่างที่ได้จากลักษณะของ mov kua <ข้าว
น้ำมาก> โดยผู้บอกภาษาอธิบายว่า mov kua มีสองแบบ ได้แก่ kua lis และ kua ntxhais ซึ่งมีความ
แตกต่างกันคือ kua lis มีเมล็ดข้าวมาก แต่ kua ntxhais ไม่มีเมล็ดข้าวหรือมีเมล็ดบ้างเพียงเล็กน้อย
คำว่า kua ntxhais อาจเทียบได้กับ “น้ำข้าว” ในภาษาไทยซึ่งคนไทยอาจจัดว่าไม่ใช่ประเภทหนึ่งของ
ข้าวไม่ถึงเป็นคำเรียกข้าว ทว่าสำหรับคนม้งแล้วจัดว่า kua ntxhais เป็นประเภทหนึ่งของ mov
kua ซึ่งถือเป็นคำเรียกข้าว เพราะฉะนั้นการมีเมล็ดข้าวมากจึงเป็นมิติแห่งความแตกต่างอีกประการ
หนึ่งที่ทำให้คำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov มีความหมายต่างกัน โดยใช้บรรด
ลักษณะแบบทวิลักษณ์อย่างย่อว่า [+ เมล็ดมาก] และ [- เมล็ดมาก] เพื่อระบุว่าคำเรียกข้าวนั้นมีการ
มีเมล็ดข้าวมากหรือไม่

[+ เมล็ดมาก] หมายถึง มีเมล็ดข้าวมากในน้ำที่ต้ม ซึ่งคำเรียกข้าวที่มีการใช้บรรด
ลักษณะนี้ ได้แก่ kua lis

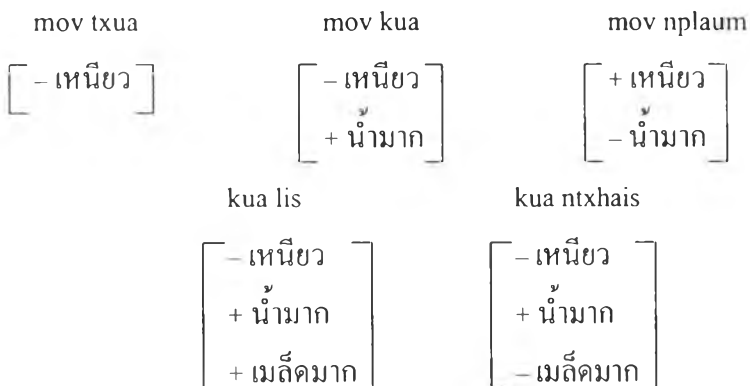
[- เมล็ดมาก] หมายถึง ไม่มีเมล็ดข้าวหรือมีเมล็ดข้าวเพียงเล็กน้อยในน้ำที่ต้ม ซึ่ง
คำเรียกข้าวที่มีการใช้บรรดลักษณะนี้ ได้แก่ kua ntxhais

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและมิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำ
เรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov ในภาษาม้ง สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิโครงสร้าง
ต้น ไม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 8.4 โครงสร้างต้นไม้แสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงที่อยู่ภายใต้คำว่า mov

นอกจากการแสดงด้วยแผนภูมิในภาพที่ 8.4 ข้างต้นแล้ว ก็ยังสามารถพรรณนาความหมายของคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงทั้ง 5 คำด้วยการแจกแจงองค์ประกอบโดยใช้บรรทัดลักษณะซึ่งคำศัพท์ทั้งห้ามีองค์ประกอบของ [- พืช] และ [+ อาหาร] เช่นเดียวกับคำว่า mov ในการพรรณนาความหมายจึงไม่จำเป็นต้องแสดงองค์ประกอบทั้งสองแต่รับทราบว่ามีอยู่ ตามที่แสดงไว้ดังนี้

เมื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของทั้งคำเรียกข้าวบอกลมวดและคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงในภาษาม้งเสรีจเรียบร้อยแล้ว ต่อไปจะเป็นการนำเสนอการจัดจำพวกแบบชาวบ้านของคำเรียกข้าวทั้งหมดในภาษาม้ง

8.3 การจัดจำพวกแบบชาวบ้านของคำเรียกข้าวภาษาม้ง

จากผลวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายทั้งของคำเรียกข้าวบอกลมวดและคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงแล้ว จะเห็นได้ว่าคำเรียกข้าวทั้งหลายจากรายการคำเรียกข้าวในภาษาม้งมีความสัมพันธ์ทางความหมายซึ่งกันและกันอย่างเป็นลำดับ บางคำอยู่ในระดับเสมอกัน ร่วมชุดต่างเดียวกัน ในขณะที่บางคำอยู่ต่างระดับกันแบบเป็นคำที่อยู่เหนือกว่าเป็นคำรวมหมู่ และคำที่อยู่ภายใต้ โดยสามารถนำเสนอความสัมพันธ์ทางความหมายของคำเรียกข้าวในภาษาม้งด้วยตารางแสดงการจัดจำพวกแบบชาวบ้านได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8.1 การจัดจำพวกแบบชาวบ้านของคำเรียกข้าวในภาษาม้ง

รูปชีวิต	บอกหมวด	เฉพาะเจาะจง		
nplej ntxab /mbleʔ ntsaʔ / <ข้าวเปลือก ข้าวสาร>	nplej /mbleʔ / <ข้าวที่เป็นพืช>	yub nplej /juʔ mbleʔ / <ต้นกล้าข้าว>		
		ntoo nplej /ndɔʔ mbleʔ / <ต้นข้าว>		
		nplej noob /mbleʔ nɔʔ / <ข้าวเปลือก>	nplej teg /mbleʔ tɛʔ / <ข้าวเปลือกคิตรง>	
			nplej ncab /mbleʔ ɲca <เมล็ดข้าวเปลือกไม่ คิตรง เอาไปใช้>	
	ntxab	ntxab /ntsaʔ / <ข้าวสาร>	ntxab mog /ɲcaʔ moʔ / <ข้าวสารปนเปลือก>	
			ntxab lawb /ntsaʔ lauʔ / <ข้าวสารขาว>	
			nxtab lag /ntsaʔ laʔ / <ข้าวสารแดง>	
	khoom noj /khɔŋ noʔ / <อาหาร>	mov /moʔ / <ข้าวหุงสุก>	mov txua /moʔ tsuəʔ / <ข้าวหุงสุก ไม้เหนียว>	
			mov nplaum /moʔ mblauʔ / <ข้าวหุงสุก เหนียว>	
			mov kua /moʔ kuəʔ / <ข้าวคั้มสุก>	kua ntxhais /kuəʔ ntshajʔ / <ข้าวคั้ม น้ามาก>
kua lis /kuəʔ liʔ / <ข้าวคั้ม ข้าวมาก>				

ตารางที่ 8.1 ข้างต้นแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำเรียกข้าวบอกหมวดกับคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงซึ่งเป็นคำที่อยู่ภายใต้ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในการวิเคราะห์

องค์ประกอบข้างต้นว่าคำเรียกข้าวบอกหมวดแต่ละคำจะมีคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงอื่นๆเป็นประเภทของข้าวชนิดเดียวกัน รวมหมู่อยู่กับคำเรียกข้าวบอกหมวดนั้นๆ โดยคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงแต่ละคำที่รวมหมู่อยู่ในชุดต่างเดียวกันจะมีองค์ประกอบทางความหมายร่วมกัน เช่นกรณีของความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจงคำว่า mov kua กับคำเรียกข้าวบอกหมวดคำว่า mov เมื่อสอบถามผู้บอกภาษาว่า mov kua เป็น mov ใช่หรือไม่ ผู้บอกภาษาทำให้คำตอบว่า “ใช่” แสดงว่า mov kua เป็นประเภทหนึ่งของ mov เป็นต้น และแสดงว่าคำว่า mov kua จัดความสัมพันธ์อยู่ภายใต้คำว่า mov นอกจากนี้แผนภูมิข้างต้นยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำเรียกข้าวบอกหมวดกับคำที่อยู่เหนือกว่า ทำให้ทราบว่าผู้พูดภาษาม้งจัดจำพวกคำเรียกข้าวว่าเป็นของสิ่งใด ซึ่งตามข้อมูลที่สอบถามจากผู้บอกภาษาพบว่าคำเรียกข้าวบอกหมวดคำว่า nplej และ ntxab ในภาษาม้ง จัดจำพวกเป็นประเภทของ nplej ntxab ซึ่งเป็นคำที่หมายถึงข้าวที่เป็นพืช ข้าวที่เป็นเมล็ดพืชมีเปลือก หรือข้าวที่เป็นเมล็ด ไม่มีเปลือก ส่วนคำว่า mov จัดจำพวกเป็นประเภทของ khoom noj ซึ่งหมายถึงของกิน โดยไม่พบศัพท์ที่เป็นคำรวมประเภทของ nplej ntxab และ khoom noj เข้าด้วยกัน คำว่า nplej ntxab และ khoom noj ทั้งสองคำนี้เป็นศัพท์ในระดับรูปชีวิตที่อยู่เหนือกว่าคำเรียกข้าวบอกหมวด

การนำเสนอผลวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกข้าวในภาษาม้งด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและการจัดจำพวกสามารถทำให้เห็นภาพรวมและลักษณะเฉพาะทางความหมายของคำเรียกข้าวในภาษาม้ง

8.4 สรุปความหมายและการจัดจำพวกคำเรียกข้าวภาษาม้ง

ภาษาม้งมีคำเรียกข้าวบอกหมวด จำนวน 3 คำ คือ nplej, ntxab, mov ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันด้วยสองมิติแห่งความแตกต่าง ได้แก่ ความเป็นพืช ความเป็นอาหาร และมีคำเรียกข้าวเฉพาะเจาะจง 14 คำ โดย (1) เป็นคำที่อยู่ภายใต้คำว่า nplej จำนวน 6 คำ ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันด้วยสามมิติแห่งความแตกต่าง ได้แก่ ความเป็นเมล็ด การโตเต็มที่ การติดอยู่กับรวง การเอาไปใช้ (2) เป็นคำที่อยู่ภายใต้คำว่า ntxab จำนวน 3 คำ ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันด้วยสองมิติแห่งความแตกต่าง ได้แก่ การมีเศษเปลือกปน การขัดขาว และ (3) เป็นคำที่อยู่ภายใต้คำว่า mov จำนวน 5 คำ ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันด้วยสามมิติแห่งความแตกต่าง ได้แก่ ความเหนียว การปรุงสุกโดยใช้น้ำมาก การมีเมล็ดข้าวมาก นอกจากนี้ คำเรียกข้าวบอกหมวดคำว่า nplej และ ntxab สามารถจัดจำพวกเป็นประเภทของ nplej ntxab และคำเรียกข้าวบอกหมวดคำว่า mov สามารถจัดจำพวกเป็นประเภทของ khoom noj